

Nr 18.

Av herr **Andersson** i Stockholm, om uppförande av ett badhus med samlingslokal vid Akers krutbruk.

I de fall, staten står som ägare till industriföretag, måste det även vara statens plikt att sörja för, att erforderliga anordningar finnas för tillgodoseende av arbetarnas berättigade krav på hygien. Om dessa krav skola kunna anses tillgodosedda, måste bl. a. tillgång till varmbad finnas vid industriföretaget eller i dess närhet. Då ett företag är beläget i en något välordnad stad, äro dessa frågor lättare ordnade, men då det gäller en plats som Akers krutbruk, finnes ingen annan möjlighet än att företagets ägare, staten, ombesörjer vad som erfordras i detta avseende. Det kan nämligen icke tänkas, att arbetarna skola bära kostnaderna för uppförande av ett varmbadhus, och kommunen torde heller icke känna några förpliktelser därtill.

För den arbetarstyrka på omkring 100, som är sysselsatt vid krutbruket, är det synnerligen av behovet påkallat, att tillgång finnes till varmluftsbad. Denna uppfattning angående behovet av ett varmbadhus delas även helt av arbetsbefälet vid krutbruket, men då det icke låter sig ordnas med mindre än att riksdagen anvisar för ändamålet erforderliga medel, ha erforderliga byggnader och övriga anordningar icke kunnat åstadkommas.

Förutom behovet av ett varmbadhus föreligger för den vid krutbruket bosatta befolkningen även behov av en samlingslokal. I städer och större samhällen går det givetvis att på annat sätt ordna även denna fråga, men för ett brukssamhälle av denna omfattning är det förenat med nära nog oöverkomliga svårigheter. Då staten är ägare till hela brukssamhället, torde det även finnas goda skäl för att staten låter uppföra en samlingslokal, i vilken föreningsmöten, föredrag, föreläsningar o. d. kunna anordnas.

Ett lämpligt sätt att lösa dessa båda viktiga frågor vore att uppföra en byggnad, inrymmande ändamålsenliga lokaler.

På grund av det föreliggande behovet har styresmannen för krutbruket verkställt utredning angående kostnaderna för en dylik byggnad med erforderliga inventarier. Denna utrednings resultat föreligger i följande arbetsbeskrivning och kostnadsförslag:

Arbetsbeskrivning till badhus med samlingslokal vid Akers krutbruk.

Huset uppföres på plats, som framgår av bifogade situationsplan, och har den valts så nära ångpannehuset nr 113 som möjligt, då meningen vore att använda ånga därifrån för husets uppvärmning. Byggnaden, som uppföres i

Plats, disposition och dimensioner.

två våningar, får en utvändig längd av 19 m. och en bredd av 9,8 m. och inrymmer på nedre botten badavdelning med bastu och karbad och på övre botten en större samlingslokal om $13,2 \times 9,5$ m., ett kök 4×3 m., kapprum samt ett litet rum inrett för biografmaskineri. Takhöjden är i nedre våningen 3 m. och i stora salen 4 m.

Grund. Grunden gjutes av betong i blandn. 1, 5, 7 med högst 25 % sparsten och isoleras från muren med dubbla tjärpapplager.

Väggar. Alla yttre väggar jämte den vägg, som avgränsar stora salen, äro $1\frac{1}{2}$ stens tegelväggar. Övriga murade väggar i nedre våningen äro av 1-stens tjocklek. I karbadsavdelningarna samt i övre våningen ha dessutom träväggar kommit till användning. Fasaderna spritputsas med slätputsade foder kring fönstren och avfärgas med kalkfärg. Hörnpilastrarna slätputsas även och dekoreras så som ritningen utvisar. Alla innerväggar i nedre våningen putsas så släta som möjligt, varefter oljemålas väl. I övre våningen panelas väggarna med spåntade bräder samt plywood och isoleras med mattor eller dylikt.

Bjälklag. Över bastun samt stora tvätt- och duschrummet gjutes med betongvalv mellan 15 cm. I-balkar. Över de andra badavdelningarna inläggas $4" \times 10"$ bjälkar på 50 cm. inbördes avstånd jämte blindbotten på 1" läkt med fyllning av torr sågspån och kalk. Bjälklaget över andra våningen utgöres av befintlig takkonstruktion och isoleras med mattor eller dylikt.

Tak. Takstolarna ställas på cirka 1 m. avstånd från varandra och utföras enligt ritningen av $5" \times 6"$ sparrar. Taket lägges av 1" spåntade bräder, som täckas med papp, och däröver prima tvåkupigt taktegel på läkt. Taknocken täckes med huvtegel och takfoten inklädes helt. Fönsterkuporna göras av plank och beklädas med galv. plåt. Nedre våningens innertak putsas så släta som möjligt, varefter oljemålas väl. I övre våningen spikas spräckpanel, som dubbelröras och putsas. Eventuellt utföres taket av plywood, som målas.

Golv. Hela golvet i nedre våningen lägges av betong och häröver sintrade golvplattor. I golven inläggas golvsifoner, som förses med avlopp av gjutjärnsrör ner till huvudavlopp av Höganäsrör. I övre våningen lägges trägolv av $1\frac{1}{2}"$ spåntade golvbräder.

Fönster och dörrar. Fönster och dörrar göras i storlek enligt ritningen med $2\frac{1}{2}" \times 8"$ fönsterkarmar och $3" \times 8"$ dörrkarmar och utföras fönstren med kopplade bågar. Fönsterbänkarna göras i nedre våningen av cement, i övre våningen av 2" plank.

Trappor. De båda yttertrapporna gjutas av betong i samband med grunden och trappstegen förstärkas med fastgjutna vinkeljärn. Innertrapporna inbyggas enligt ritningen och göras av 2" plank och besläs med räfflade järn i stegens framkant.

För rummens ventilering anordnas väggventiler i yttermuren mitt för värmeelementen. Bastun erhåller frisk luft genom en trumma, som lägges i taket över tvätt- och duschrummet till ytterväggen. Från golvet i bastun drages sedan en trumma till skorstenen. De två klosetterna ventileras medels två i gavelmurarna inlagda gångar upp till takfallet. Ventilering.

Fabriksångan nedreduceras från 8 kg. till 0,1 kg. och föres till en varmvattenberedare, som förses med behövlige säkerhetsanordningar. Huset uppvärms av lågtrycksånga i kamrörselement, medan bad- och duschvatten levereras från varmvattenberedaren. Till badrummen inköpas behövlige badkar, som förses med blandningsbatterier och duschar. Bastun uppvärms av kamflänsrör jämte ett vid golvet befintligt perforerat ångrör för bastuångan. Uppvärmning, inredning av badavdeln.

I köket på övre botten insättes en spis. I samlingslokalen uppställas 120 st. stolar, som äro lätt flyttbara, då salen skall kunna användas som gymnastiklokal. Den ena gavelväggen förses därför med ribbstolar. Alla avklädningsrum samt hall och kapprum förses med hyllor och klädhängare. I bastu och avklädningsrum insätts behövlige bänkar och klädhängare. Diverse inredning.

I takfoten inläggas 115 cm. breda fotrännor, likaså göras 40 cm. breda gavel-skivor med uppvikt vinge. Skorstenarna beslås med över- och underbeslag. Fyra stuprännor uppsätts och fönsterbleck anordnas på vanligt sätt. Plåtarbeten.

I nedre våningen oljemålas på de väl putsade murytorna. Övre våningen inredes med panel runt om, som oljemålas, däröver ansättes plywood i rutor, som laseras eller eventuellt oljemålas. Målning.

Runt om huset planeras och grusas på ett avstånd av minst två meter. Planering.

Kostnadsförslag.

Byggnaden:

Schaktning och grundgrävning	1,000:—
Undergrund och sockel (materiel och arbete)	3,400:—
Murning, inkl. all in- och utvändig puts	4,300:—
Murtegel, sand, kalk m. m.	5,700:—
Cementgolv och golvplattor i nedre våningen	3,200:—
Golv i samlingslokalen	1,900:—
Innerpanel och isolering i samlingslokalen jämte fönsterkupor.....	3,200:—
Yttertak jämte materiel och arbete	2,600:—
Diverse mellanväggar, trappor, inredning i avklädningsrum m. m. ..	1,200:—
Fönster och dörrar	1,600:—
Plåtslageriarbeten, kokspis, ventilationsanordningar	1,500:—
Stolar och gymnastikinredning	900:—
Transformator, elektriska ledningar och armatur med arbete	1,300:—
Målning	2,400:—
Planering och oförutsedda utgifter	800:—

Summa kronor 35,000:—

Badhusinredning och värmeledningar:

Reduceringsventil	206:—
Ångledning från ångpannehus med isolering	484:—
Varmvattenberedare	2,000:—
Fyra badkar (tre finnas förut)	440:—
Avloppsledningar	675:—
Införandet av vattenledning till byggnaden jämte ledningar inomhus	1,000:—
Blandningsbatterier, 9 st.	450:—
Uppvärmning av huset och bastuinredning	3,000:—
Isolering	400:—
Diverse tvättanordningar i tvätt- och duschrum	460:—
Klosetter	300:—
Diverse rörläggingsmateriel, kitt, blånor m. m.	300:—
Arbetskostnad	1,400:—
Oförutsedda utgifter	885:—
	Summa kronor 12,000:—

Sammanställning:

Byggnaden	35,000:—
Inredningen	12,000:—
	Summa kronor 47,000:—

I arbetsbeskrivningen omnämnd situationsplan och byggnadsritning kommer att överlämnas till det utskott, till vilket motionen blir remitterad.

Med hänvisning till vad sålunda anförts får jag härmed hemställa,

att riksdagen för uppförande av ett badhus med samlingslokal vid Åkers krutbruk måtte anvisa ett anslag av 47,000 kronor.

Stockholm den 15 januari 1930.

Edoff Andersson.